

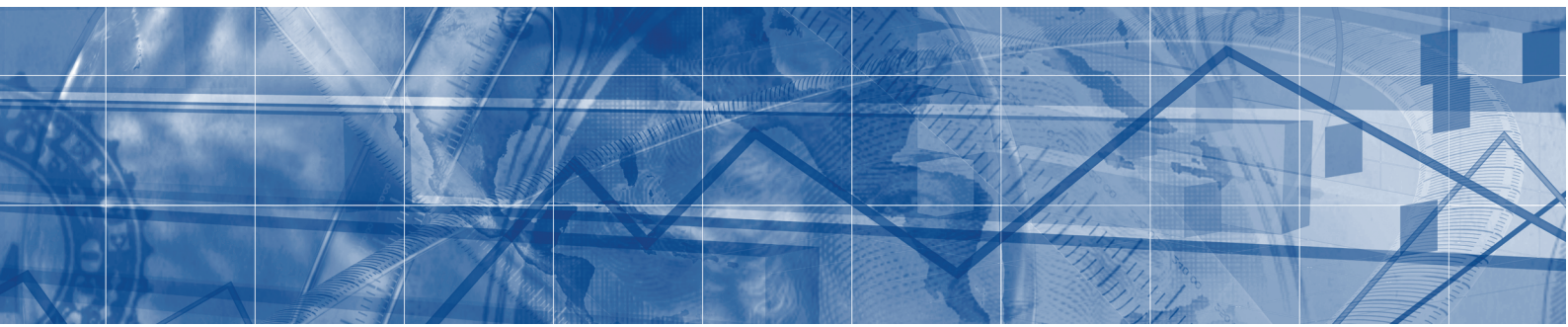

Молодіжний економічний вісник ХНЕУ ім. С. Кузнеця № 3

Журнал

вересень 2025

*Випуск присвячено Міжнародній науковій конференції
з економічного розвитку та спадщини Семена Кузнеця
CED-2025*

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Молодіжний економічний вісник ХНЕУ ім. С. Кузнеця

**№ 3
вересень 2025
Журнал**

Виходить щоквартально

**Випуск присвячено Міжнародній науковій конференції
з економічного розвитку та спадщини Семена Кузнеця
CED-2025**

**Засновник – ХНЕУ ім. С. Кузнеця.
Видавець – ФОП Стожук А. П.**

**Затверджено на засіданні
вченої ради університету
Протокол № 6 від 29.09.2025 р.**

**Ідентифікатор медіа: R30-02756
(рішення Національної ради України
з питань телебачення і радіомовлення
№ 685, протокол № 9 від 7 березня 2024 року).**

Періодичність – щоквартально.
Мова видання – українська, англійська, французька, німецька.

Засновано в січні 2015 року згідно з рішенням вченої ради.

Редакційна колегія

Пилипенко А. А. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ імені Семена Кузнеця (головний редактор)

Бриль М. С. – канд. екон. наук, доцент ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Власенко Т. А. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Вовк В. А. – канд. екон. наук, доцент ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Гриневич Л. В. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Журавльова І. В. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Яценко Р. М. – канд. екон. наук, доцент ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Малярець Л. М. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Назарова Г. В. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Пушкар О. І. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Тищенко В. Ф. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Чернишов В. В. – канд. екон. наук, доцент ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Ястремська О. М. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Поштова адреса засновника:

61165, Україна, м. Харків, пр. Науки, 9а, **Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця**

Конт. телефон: (057)702-03-04

Відповідальність за достовірність фактів, дат, назв, імен, прізвищ, цифрових даних, які наводяться, несуть автори статей.

Рішення про розміщення статті приймає редакційна колегія. У текст статті без узгодження з автором можуть бути внесені редакційні виправлення або скорочення.

Редакція залишає за собою право їх опублікування у вигляді коротких повідомлень і рефератів.

У разі копіювання чи передрукування матеріалів посилання на електронний журнал обов'язкове.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи ДК № 4853 від 20.02.2015 р.

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2025

Zadachyn S. Pedagogical potential of augmented reality in forming an inclusive educational environment in secondary school	138
Zaslavska Y. From survival to growth: entrepreneurial transformation strategies in unstable economies	141
Заславський В. І. Організаційна гнучкість бізнесу крізь призму проєктного підходу: оцінювання та стратегічні наслідки	144
Іващенко Г. А. Трансформаційні процеси українського бізнесу в європейському економічному просторі	146
Клімова С. М., Остапенко О. Г. Правові засади фінансового забезпечення реформування територіальних органів публічної влади в контексті європейської інтеграції	149
Кобринець О. С. Особливості викладання французької мови для студентів економічних спеціальностей	153
Kovalova K., Kluesener Bea. The potential of artificial intelligence in project-based foreign language training	156
Козлова І. М. Розвиток фармацевтичного ринку України в умовах воєнних викликів і євроінтеграційних процесів.....	160
Колодізеєв О. М., Береговий В. О. Перспективи інтеграції структурних складових фінансової екосистеми в умовах функціонування на принципах відкритого банкінгу.....	163
Konstantynovskiy L. International non-financial reporting standards and their adaptation in Ukrainian companies	166
Konchyk D. Building resilience amid fragility, climate risk and financial constraints in a vulnerable world	170
Корнійчук Р. О. C2C-модель у сфері послуг: трансформація ринку у цифрову епоху	172
Kotlyk A. Impact of social responsibility on export performance of multinational corporations	175
Кравченко Д. А., Кравченко А. В. Геліксні моделі як інструмент розвитку стартап-екосистеми в умовах цифрової економіки.....	179
Kryvonis K., Ovinnikov A. Methodical approach to managing the strategic knowledge of an enterprise in a digital economy	181
Кріпкий А. Ю. Проблематика фрагментації світової економіки.....	184
Кумбатов А. І. Розбудова організаційно-економічного механізму взаємодії учасників мереж виробничої кооперації.....	186
Kupriianov V., Skliar T. Development of a strategic management decision to improve the efficiency of the enterprise's export-import activity	188
Курган Н. В., Курята О. В. Таксономія фінансової звітності малих підприємств як драйвер формування цифрової довіри інвесторів	192
Ларіна К. В. Використання архетипів для формування емоційних комунікацій брендів в умовах економіки вражень.....	196
Леуненко О. В., Єнгаличев С. О. Математичне моделювання передачі даних ресурсомістких задач у гетерогенних хмарних системах: показники ефективності та методологічні підходи	199

Бондаренко Л. М., Кучава К. О. Стратегічний аналіз як інструмент управління для підвищення ефективності діяльності національних підприємств. *Бізнес Інформ*. 2018. № 1. С. 319–325. **4.** Гордієнко П. Л., Дідковська Л. Г., Яшкіна Н. В. Стратегічний аналіз : навч. посіб. Київ : Алерта, 2011. 520 с. **5.** Гринько П. О. Методологічний аспект діагностики об'єктів в економіці. *Бізнес Інформ*. 2017. № 12. С. 18–23. URL: <http://jnas.nbu.gov.ua/article/UJRN-0000851075>. **6.** Економічна статистика / Зовнішньоекономічна діяльність. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/zed.htm.

Стаття надійшла до редакції 23.09.2025 р.

ТАКСОНОМІЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ДРАЙВЕР ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ ДОВІРИ ІНВЕСТОРІВ

УДК 657:006.035

Курган Н. В.

Канд. екон. наук, доцент кафедри обліку
і бізнес-консалтингу ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Курята О. В.

Здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня 2-го року навчання
ННІ економіки і права ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація. Відокремлено і пояснено інституційний, технічний, етичний фактори формування цифрової довіри інвесторів до фінансових даних компаній України. Пояснено прямий вплив XBRL-таксономії на якість фінансової звітності. Обґрунтовано шляхи зростання цифрової довіри іноземних користувачів до фінансової звітності малих підприємств України.

Ключові слова: фінансова звітність, бухгалтерські стандарти, цифрова довіра, таксономія, електронний документообіг, користувачі фінансової звітності.

Annotation. The institutional, technical, and ethical factors shaping investors' digital trust in the financial data of Ukrainian companies are identified and explained. The direct impact of the XBRL taxonomy on the quality of financial reporting is clarified. Pathways for enhancing the digital trust of foreign users in the financial statements of small enterprises in Ukraine are substantiated.

Keywords: financial reporting, accounting standards, digital trust, taxonomy, electronic document flow, users of financial reporting.

Диджиталізація економіки України супроводжується розвитком цифрової інклюзії малого бізнесу, що виражається цифровою трансформацією як бізнес-транзакцій та платежів, так і взаємодії з державними органами та інституціями. Актуальним запитом є оновлення формату подання фінансової звітності малих підприємств України – заміна діючого XML-формату на прогресивний XBRL. Цю необхідність зумовлено попитом глобальних ринкових суб'єктів на XBRL-звітність за стандартизованою таксономією, бо саме у такий спосіб фінансова звітність стає універсально зрозумілою та прозорою, забезпечує єдиний варіант інтерпретації резидентами будь-якої країни, без викривлень через мовні або ментальні відмінності.

Необхідність, методологію, послідовність впровадження XBRL-звітування за таксономією викладено у наукових працях Безкоровайної Л. В., Єфіменко Т. І., Вакун О. В., Онищенко Ю. І., Кулик В. А., Микитюк Н. О., Сисоевої І. М., Балазюк О. Ю. Їхні розробки сфокусовано на імплементації Таксономії UA XBRL МСФЗ, розробленої для України IFRS Foundation та затвердженої МФУ [1]. Поза увагою залишаються інформаційні, фінансові та організаційні бар'єри переходу малих підприємств на XBRL-звітування, а також способи їх подолання.

Метою роботи є виявлення шляхів залучення малих підприємств України до звітування за таксономією XBRL для підвищення цифрової довіри інвесторів та активації транскордонних бізнес-угод.

Поняття «цифрова довіра» (digital trust) уперше науковці почали вживати в англomовних працях із менеджменту, IT та кібербезпеки на початку 2000-х років [2]. Цифрова довіра уособлює впевненість користувачів у надійності, прозорості, етичності цифрових систем, у безпеці сервісів і достовірності даних, що сукупно забезпечує економічну та соціальну стабільність. Rawashdeh A. (2025), Kluiters L. (2023), Hubaryk O. (2025), Albinson N. (2019), Nesevski K. (2019) досліджували фактори і умови формування цифрової довіри у різних категорій ринкових суб'єктів як користувачів цифрових даних. Розробки вчених об'єднує висновок, що цифрова довіра учасників ринку є комбінацією економіко-поведінкових очікувань і технологічних гарантій. На думку авторів, цифрова довіра інвесторів до фінансової звітності компаній формується під впливом взаємодоповнюючих факторів: інституційного (репутація і авторитет організацій – розробників і модераторів таксономій і відповідних бухгалтерських стандартів), технічного (гарантії інформаційної безпеки й уніфікованої ідентифікації даних) та етичного (набутий окремою компанією імідж щодо легальності та прозорості її діяльності, повноти і правдивості її фінансової звітності). Етичний аспект є особистим здобутком конкретного підприємства, віддзеркаленням його ділової репутації. Держава здатна організувати інституційний та технічний базис росту цифрової довіри інвесторів до фінансових даних вітчизняних компаній. Інструментом для цього є впровадження таксономії фінансової звітності.

На початку 2000-х рр. Рада з МСФЗ (IASB) розробила таксономію МСФЗ, яку щорічно оновлює то вдосконалює. Економічній спільноті надано уніфікований формат електронного подання фінансової звітності, складеної відповідно до МСФЗ [3]. Кожна країна отримала можливість адаптувати таксономію МСФЗ до державної мови та національної облікової практики і законодавчо визначати коло суб'єктів, які звітуватимуть у цьому форматі. Наприклад, у Новій Зеландії діє NZ IFRS XBRL Taxonomy, у Великій Британії – UK IFRS XBRL. В Україні з 2020 р. затверджено до використання таксономію UA XBRL IFRS, а отже, створено систему подання й обробки електронної фінансової звітності, із дотриманням загальноприйнятих світовою економічною спільнотою МСФЗ [4]. Підготовлені за UA XBRL IFRS звіти узгоджені з бухгалтерською методологією ЄС та США, зрозумілі та прозорі для іноземних користувачів. Впровадження таксономії за МСФЗ фактично відкрило можливість для інтеграції українського бізнесу до міжнародного інформаційного простору, що стало значущим етапом інтеграції України до глобального фінансового середовища.

Законодавчо окреслено коло юридичних осіб, які зобов'язані подавати електронну фінансову звітність за UA XBRL IFRS: компанії, які становлять суспільний інтерес, акціонерні товариства, а також суб'єкти господарювання, що здійснюють визначені у переліку КМУ види діяльності. Усі інші особи мають право на власний розсуд застосовувати таксономію XBRL для звітування.

Станом на 2025 р. в Україні діє 283,3 тис. комерційних підприємств: 558 великих компаній (0,2% від загальної кількості); 13,9 тис. середніх підприємств (4,9%); решта 269,3 тис. – це малі підприємства (94,9%), які забезпечують 9% зайнятості, 13,4% річного випуску продукції, 10,7% річної доданої вартості [5]. При цьому

XBRL-звітунням охоплено лише близько 2% компаній України, які переважно є великими і середніми [6], а інші (здебільшого це малі підприємства) фактично закриті до діалогу з транскордонним бізнесом та інвесторами.

З 2013 р. український бізнес переведено на електронну форму звітування. До 2020 р. фінансова звітність подавалася суцільно у XML-форматі, який лише структурує показники. Користувачі такої звітності потребують додаткових пояснень для її інтерпретації, тому XML-формат має виключно внутрішнє призначення та не застосовний для міжнародного обміну фінансовими даними без супровідних уточнень і перекладів. Натомість можливості XBRL-формату масштабніші. Технологічно у таксономії XBRL структуру, елементи, показники, атрибути фінансової звітності описано лінкбазами, кожна з яких має унікальне семантичне значення, та зв'язками між ними. У такий спосіб дані у форматі XBRL є мають однозначне тлумачення, є достовірними та придатними до повністю автоматичного безпомилкового опрацювання.

На відміну від XML, XBRL-звітність є універсальною для інформаційних запитів глобального бізнес-середовища. Це підтверджується використанням таксономій XBRL країнами G20 та транснаціональними корпораціями. XBRL – це міжнародно визнана програмна мова електронної фінансової звітності, яка забезпечує транскордонний обмін бізнес-даними між різними програмними продуктами у глобальному економічному середовищі. Цей формат отримав значення фундаменту для створення макромасивів структурованих даних (Big Data), придатних до швидкісного точного аналізу нейромережами.

З огляду на подані факти, в Україні сформувалася проблема інформаційної закритості сегмента малого бізнесу для міжнародної співпраці, причиною якої є застосування застарілого XML-формату підготовки фінансової звітності. Для налагодження діалогу з іноземними партнерами та інвесторами українським малим підприємствам необхідно переходити на формування фінансової звітності за таксономією XBRL.

Надавши право вільного обрання складання фінансової звітності за UA XBRL IFRS, держава інституційно забезпечила та законодавчо відкрила шлях малому бізнесу до активізації інформаційної взаємодії з учасниками світового ринку. Але на практиці ця ініціатива не знайшла належного розвитку. Причина в обмеженості фінансових і людських ресурсів малих підприємств для переходу від звичних нескладних вимог НП(с)БО 25 із супутніми скороченими XML-звітами (форми 1м, 2м / 1мс, 2мс) до нової специфічної методології МСФЗ та подання 5 форм повної фінансової звітності. Малі компанії відлякують ризики значних витрат на впровадження звітування за UA XBRL IFRS, ймовірність помилкової інтерпретації МСФЗ і викривлення через це фінансових показників.

Проблема ресурсної обмеженості малого бізнесу в питанні його переведення на XBRL-звітуння не є унікальною для України – із нею стикаються усі країни. Йдучи на зустріч малим компаніям, держави провадять два варіанти спрощення організаційно-методичних вимог до звітування за таксономією XBRL.

Варіант перший вимагає значущих витрат від самої держави – це розробка власної XBRL-таксономії для малих підприємств, побудованої на національних бухгалтерських стандартах: наприклад, у Японії – J-GAAP for SMEs, у Франції – French GAAP, у Канаді – ASPE. У такий спосіб фінансова звітність малих підприємств отримує усі переваги XBRL-формату, стає відкритою для іноземних користувачів, і водночас самі підприємства позбавлені складнощів опанування МСФЗ та нових звітних форм. Зберігаються звичні спрощені форми фінансової звітності. Отже, держава приймає на себе вирішення проблеми модернізації формату фінансової звітності своїх резидентів для набуття нею цифрової довіри міжнародної бізнес-спільноти. У випадку України описаний варіант означав би розробку власної української таксономії XBRL за діючими НП(с)БО.

Другий варіант передбачає спрощення методологічного навантаження на малі підприємства. Пропонується до використання адаптована до країни таксономія за МСФЗ та подання повного комплексу електронної фінансової звітності у складі 5 форм [3]. Беручи до уваги обмеженість масштабів діяльності та ресурсів малих підприємств IASB у 2012 р. розробила спрощений стандарт «МСФЗ для МСП» (IFRS for SMEs), у якому відсутні вимоги щодо розкриття даних, що не мають вирішального значення для малого бізнесу. Наприклад, не передбачено розкриття страхових операцій, прибутку на акцію тощо. Звужено й методологію обліку – так, витрати на дослідження та розробки не підлягають капіталізації. У підсумку обсяг даних у фінансовій звітності за «МСФЗ для МСП» істотно менший – приблизно 300 елементів проти

близько 3000, передбачених повними МСФЗ. На відміну від першого, другий варіант вимагає від малого підприємництва додаткових витрат, а також фактично робить незатребуваними НП(с)БО, суцільно замінюючи їх МСФЗ.

Вочевидь, другий варіант більш економний для держав, тому більш затребуваний. Станом на 2025 р. 86 країн світу (у тому числі Україна) офіційно прийняли «МСФЗ для МСП» [6]. Імплементация виконується у двох формах – як обов’язкова (Болгарія, Словаччина, Литва, Естонія, Словенія) або як добровільна (Чехія, Фінляндія, Італія, Данія, Україна). Обов’язкове впровадження «МСФЗ для МСП» зобов’язує малі підприємства формувати свою фінансову звітність у XBRL-форматі за таксономією МСФЗ у спрощеному варіанті для МСП. Якщо використання «МСФЗ для МСП» є добровільним, зберігається практика подання звітності у застарілому форматі XML, як це має місце в Україні.

В умовах воєнного стану українська держава не має вільних ресурсів на розробку та апробацію національної таксономії фінансової звітності, впровадження якої автоматично зробило би апгрейд якості звітних даних усіх суб’єктів господарювання, що обліковують за НП(с)БО. Реальним є варіант переходу від добровільного використання «МСФЗ для МСП» до обов’язкового. Це зумовить тимчасові додаткові складнощі та грошове навантаження на малий бізнес, але матиме довгостроковий позитивний ефект. Буде сформовано базис цифрової довіри іноземних контрагентів та інвесторів до фінансових даних українських компаній, тобто основу подальшого міжнародного співробітництва.

Таким чином, міжнародна інтеграція малих підприємств України вимагає організації вільного транскордонного обміну бізнес-інформацією, технічним засобом здійснення якого є XBRL-формат фінансових даних, підготовлених за таксономією МСФЗ. З огляду на світові тенденції цифровізації, видається лише питанням часу масштабування XBRL-формату на фінансову звітність усіх суб’єктів господарювання України. Тому вбачається за доцільне якнайшвидший перехід до обов’язкового використання «МСФЗ для МСП», який забезпечить прозорість фінансової звітності українських малих компаній для іноземних користувачів та зростання на цій основі цифрової довіри закордонних бізнес-партнерів та інвесторів. Запропонований захід матиме особливу актуальність в умовах повоєнного відновлення та відбудови економіки України.

Література: 1. Про затвердження перекладу Таксономії фінансової звітності за міжнародними стандартами фінансової звітності : Наказ Міністерства Фінансів України від 13.11.2020 р. № 709. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7%20709_.pdf. 2. Pietrzak P., Takala J. Digital trust – a systematic literature review. *Forum Scientiae Oeconomia*. 2021. Vol. 9. No. 3. P. 59–71. URL: <https://ojs.wsb.edu.pl/index.php/fso/article/view/411/304>. 3. International Financial Reporting Standards (IFRS). URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/>. 4. Стратегія застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні : Розпорядженням Кабінету міністрів України від 24.10.2007 № 911-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/911-2007-%D1%80#n8>. 5. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>. 6. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>. 7. Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих та середніх підприємств («МСФЗ для МСП»). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_063#Text.

Стаття надійшла до редакції 02.10.2025 р.

